

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci

žalobce: **M. P.**
zastoupen Mgr. Václavem Píchou,
advokátem se sídlem v Jičíně, Sladkovského 51 – Staré Město

proti
žalované: **Vězeňská služba České republiky Věznice Valdice**
se sídlem nám. Míru 55, 507 11 Valdice

**v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu spočívajícím
v odepření vegetariánské stravy žalobci ode dne 5. 11. 2018 a trvajícím do dne 3. 6. 2019
takto:**

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I. Obsah žaloby a jejích doplnění

1. V úvodu žaloby žalobce uvedl, že je již 10 let vegetariánem, toto přesvědčení je součástí jeho reality a nemůže se ho vzdát. Vazební věznice Olomouc a žalovaná tuto skutečnost respektovaly. Dne 2. 11. 2018 mu však byla předložena k podpisu žádost o změnu stravy na „základ“. Podpis žádosti odmítl. Dne 4. 11. 2011 mu jeden z vychovatelů v boxu na stravenky vyměnil přes žalobcovy protesty jeho vegetariánskou stravenku za základní. Od 5. 11. 2018 zmizela vegetariánská strava z jídelníčku. Žalobci byla nucena základní

strava s masem, což odmítal. Žalovaná označila tento jeho postup za vyhlášení hladovky, což nebyla pravda. Veškeré pokusy o smírné řešení byly ze strany žalované podmiňovány přechodem na základní stravu. Navrhovaná řešení požíváním jen nemasitých částí jídel či zakoupením si nemasitých jídel (samozásobování) jsou dle žalobce nerealizovatelná. Zdůraznil, že za ubytování a stravu si platí, jeho kulturní a náboženské zvyklosti byly do 5. 11. 2018 žalovanou respektovány. Pokud došlo k rekonstrukci kuchyně, měla se věc s předstihem řešit a hledat řešení. Za současné situace je tak žalobce nucen hladovět, čímž dochází dle jeho názoru k diskriminaci dle čl. 3 Listiny základních práv a svobod (dále také jen „Listina“) a čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále také jen „Úmluva“) a k porušení zákazu nelidského trestu a mučení dle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy.

2. Podáním ze dne 18. 1. 2019, poté co soud k žádosti ustanovil žalobci zástupce k hájení práv v daném řízení, žalobce svoji žalobu doplnil. Předně upřesnil, že jeho podání je žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu dle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Ač proti činnosti žalované podal stížnost, která byla vyřízena sdělením žalované – vyřízením stížnosti ze dne 7. 12. 2018, nelze považovat toto sdělení za správní rozhodnutí, proti kterému lze podat žalobu ve smyslu § 65 soudního řádu správního.
3. Ke dni podání žaloby, jakož i ke dni tohoto doplnění žaloby, byl žalobce umístěn ve věznici se zvýšenou ostrahou. Byl odsouzen do výkonu trestu odnětí svobody v délce trvání 10 let s tím, že plánovaný konec výkonu trestu by měl nastat dne 5. 3. 2026.
4. Žalovaná mu poskytovala ve výkonu trestu vegetariánskou stravu od jeho nástupu a *de facto* jeho nárok a světonázor uznávala až do dne 5. 11. 2018, kdy mu byla zaměněna proti jeho vůli stravovací karta vegetariána a nahrazena stravovací kartou základní stravy. Žalovaná tak učinila s odůvodněním, že probíhá rekonstrukce vězeňské kuchyně a nadále nelze zajišťovat vegetariánskou stravu. Na změnu stravování byl žalobce upozorněn pouhé dva dny před odebráním stravenky.
5. Vzhledem k odmítnutí běžné základní (masité) stravy byl označen za vykonávajícího hladovku, a jako s takovým je s ním nadále i zvláště zacházeno ze strany žalované, zejména mu nebyl umožněn výkon zaměstnání ve věznici.
6. Dle jeho zjištění žalovaná poskytuje zvláštní stravu jiným odsouzeným s ohledem na jejich náboženské vyznání, přičemž současně došlo k přemístění jiných odsouzených s odlišnými stravovacími návyky (s vegetariánskou, dietní stravou či stravou upravenou s ohledem na jejich náboženské vyznání) do jiných věznic, přičemž se mělo jednat o odsouzené umístěné do věznice s ostrahou či dozorem.
7. Proto se obrátil se svým podnětem na Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové. To s odkazem na § 16 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, § 16 řádu výkonu trestu a konečně § 33 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014, uzavřelo, že nelze dovodit právní nárok odsouzených na poskytování vegetariánské stravy. Z tohoto důvodu vyhodnotilo žalobcův podnět za nedůvodný a odložilo jej bez přijetí dalších opatření.
8. Žalobce dále uvedl, že požádal celkem sedmkrát o přeložení do jiné věznice, kde by mu mohla být vegetariánská strava podávána. Přestože žalovaná sama řadu odsouzených

přesunula do jiných věznic, jemu ani v jednom případě nevyhověla. Žalobci tak nezbylo než „přijmout“ islám, aby jakožto „muslim“ mohl dostat alespoň částečně modifikovanou stravu, neobsahující výrobky z masa v takové míře, jako strava základní. K tomuto přistoupil i přes skutečnost, že je praktikující křesťan.

9. I přesto žalobci dle jeho mínění vzniká újma na zdraví, kdy příjem nižších (resp. žádných) živin je pro jeho zdraví dlouhodobě ohrožující, neboť i tato „muslimská“ strava je omezena pouze co do vepřového masa. Žalobce tak v důsledku výše uvedeného sní za celý týden 1–3 obědy či večeře, v řadě případů sní pouze polévku nebo jen přílohu hlavního jídla. Má sice možnost nákupu jiného jídla, což je ale finančně náročné i s ohledem na skutečnost, že část finanční prostředků, které obdrží, je vždy použita na jeho dluhy.
10. V současné době tak žalobce v důsledku protizákonného postupu ze strany žalované přijímá minimální množství stravy, hladoví, to ovšem proti své vůli. Dá se uvažovat dle jeho názoru i o tom, že tímto jednáním žalované došlo k nepřiměřenému zpřísnění trestu odnětí svobody, který je nad rámec rozhodnutí soudu o uložení tohoto trestu, ztvrzen omezením svobody vyznání, resp. stravovacích práv odsouzeného. Dle žalobce je tak tíživěji trestán než ostatní odsouzení, ač k tomuto nezavdal žádné příčiny. Tento stav nepovažuje za celkově vyhovující a v souladu s právním řádem České republiky.
11. Žalobce vyjádřil nesouhlas s odkazem žalované na § 16 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, kdy oprávněnost svého postupu odůvodňuje tak, že lze podle citovaného ustanovení při poskytování stravy limitovat požadavky odsouzených na stravu z kulturních a náboženských tradic rozsahem, v jakém to umožňuje provoz věznic. Pokud bylo v možnostech věznice do 5. 11. 2018 poskytovat vegetariánskou stravu, řadě odsouzených byl umožněn přesun do jiné věznice a současně žalovaná poskytuje i jinak upravenou stravu z náboženských důvodů, lze bez dalšího vyhovět i jeho nárokům. Příprava vegetariánské stravy přitom není po technologické stránce nikterak složitější a nákladnější proti stravě základní či oné „muslimské“.
12. Žalobce zopakoval, že považuje zásah ze strany žalované za nezákonný pro rozpor s jeho základními právy, zejména s čl. 15 a 16 Listiny základních práv a svobod.
13. Žalobce proto navrhl, aby soud uložil žalované povinnost upustit od porušování jeho práv a povinnost obnovit stav předcházející, tj. obnovit poskytování vegetariánské stravy.
14. V podání ze dne 5. 2. 2019 žalobce předložil sdělení, které mu k jeho žádosti poskytlo Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky. Z jeho obsahu plyne, že by základní strava měla zaručovat přísun energie minimálně 10.000 kJ na osobu denně, což je v jeho případě z důvodu odepření vegetariánské stravy hrubě porušováno.
15. Uvedl, že je mu v současné době poskytována základní strava, která obsahuje maso a masné výrobky, které by měly být nahrazeny sójou při stravě vegetariánské, a tímto by byl jeho energetický deficit příjmu vyrovnán, přičemž by mu mělo být poskytováno alespoň 140 g sóji denně namísto masných výrobků. Ve skutečnosti je nucen spokojit se pouze s přílohami hlavních jídel, pečivem a mléčnými výrobky, což zásadně nenaplnuje minimální stanovenou energetickou hodnotu a ohrožuje ho to na zdraví.
16. Je zařazen mezi tzv. hladovkáře, s čímž zásadně nesouhlasí, neboť hladoví, ale ne z vlastní vůle. Popsal rovněž, že se v souvislosti se svým postupem a z toho plynoucím úbytkem tělesné hmotnosti setkal s ponižujícím a neprofesionálním postupem dozorců. Za účelem

prokázání této skutečnosti navrhl výslech svědků z řad odsouzených, kteří takovému jednání měli být přítomni.

17. Konečně v podání ze dne 27. 6. 2019 žalobce soudu sdělil, že nezákonný postup žalované, který žalobou napadl, byl v mezidobí odstraněn, neboť od 3. 6. 2019 byla obnovena možnost příjmu vegetariánské potravy. Žalobce však zdůraznil, že na podané žalobě trvá, ovšem s ohledem na změnu skutkové situace při změně žalobního petitu. Ten upravil tak, že navrhuje, aby soud určil, že zásah ze strany žalované spočívající v odeprání vegetariánské stravy žalobci ode dne 5. 11. 2018 a trvající do dne 3. 6. 2019, byl nezákonný.

II. Vyjádření žalované k žalobě

18. V úvodu svého vyjádření odkázala žalovaná na znění § 2 odst. 1, § 9 odst. 3 a § 16 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o VTOS“), na znění § 7 odst. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 345/1999 Sb.“), na znění § 33 odst. 1 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky, v platném znění (dále jen „NGŘ č. 30/2014“) a na nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 42/2015, kterým se stanoví některé podrobnosti pro umístování a přemísťování odsouzených do konkrétní věznice ve Vězeňské službě České republiky, v platném znění.
19. Ohledně skutkové stránky věci žalovaná uvedla, že žalobce dne 7. 2. 2017 požádal ředitele Věznice Valdice o poskytování „upravené“ (vegetariánské) stravy. V odůvodnění žádosti žalobce uvedl *„je to mé rozhodnutí a životní styl. Již 6 let nejím maso“*. Žádost byla ředitelem věznice odsouhlasena.
20. Dále žalobce dne 20. 11. 2018 požádal ředitele Věznice Valdice o poskytování „upravené“ (muslimské) stravy. V odůvodnění žádosti žalobce uvedl *„Jsem vegetarián, a jelikož mi není poskytování veg. strava, tak dočasně (do doby trvání rekonstrukce kuchyně) přijímám stravu muslimskou, protože je z většiny složená z vegetariánských položek“*. Žádost byla ředitelem věznice odsouhlasena.
21. Dne 2. 11. 2018 byli odsouzení na ubytovně D (kde je ubytován i žalobce) informováni o sdělení oddělení logistiky, že od pondělí 5. 11. 2018 nebude z důvodu rekonstrukce ústavní kuchyně poskytována vegetariánská strava. A že z těchto důvodů bude odsouzeným, kteří mají jiné stravovací návyky (vegetariáni), vydávána strava základní. Odsouzení byli s touto informací seznámeni prostřednictvím vychovatelů a vývěsních tabulí na ubytovně. V kontextu s tímto sdělením byli prokazatelně seznamováni i v jednotném záznamovém listu. Žalobce toto sdělení odmítl podepsat.
22. Žalobce dne 5. 11. 2018 odmítl odebrat snídani pro základní stravu a odevzdal stravenku. Tímto jednáním naplnil podmínky potřebné pro zahájení hladovky. Jako důvod uvedl, že se nemůže stravovat bez vegetariánské stravy. Vyhlášení hladovky učinil z vlastního rozhodnutí a přes učiněné pohovory s vychovatelem a dalšími odbornými zaměstnanci o možných následcích odmítání stravy v hladovce pokračoval.
23. Dne 6. 11. 2018 požádal žalobce o pohovor u ředitele věznice. V odůvodnění žádosti uvedl: *„ubírání na mých základních právech odebírání stravy“*. Dne 8. 11. 2018 provedl ředitele věznice se žalobcem pohovor, při kterém žalobci vše vysvětlil.

24. Žalobce skutečně do doby podání žaloby žádal 7x o přemístění do Věznice Mírov či Věznice Karviná (v obě věznice jsou určeny k výkonu trestu v základním typu věznice se zvýšenou ostrahou) a vyjma jedné žádosti, kde uvedl jako důvod vegetariánství, byly ostatní žádosti odůvodněny snazší dostupností návštěv ze strany rodiny. Ve všech případech učiněných žádostí o přemístění byly tyto doporučeny ze strany Věznice Valdice vždy s negativním stanoviskem žádané věznice.
25. Žalovaná dále uvedla, že žalobce byl pracovně zařazen na střeženém pracovišti Suchánek & Warlaven, s. r. o., na které nebyl naváděn od 5. 11. 2018, tj. ode dne vyhlášení hladovky, z důvodů pracovně bezpečnostních. Ze strany žalované se jedná se o eliminaci rizik případných pracovních úrazů vzniklých v důsledku hladovění. Takto je standardně postupováno u všech odsouzených, kteří se rozhodli k odmítání stravy.
26. Žalobce v hladovce pokračoval i přes intervence odborných zaměstnanců o možných rizicích plynoucích z důsledku hladovění. Dne 3. 12. 2018 požádal vychovatele písemnou formou o zrušení hladovky s uvedením, že bude odebírat muslimskou stravu s redukcí komodit, což mu bylo umožněno. Žalobce mohl využívat i nákupu vhodných potravin ve vězeňské kantýně, což činil.
27. Žalovaná dále popsala, že ve Věznici Valdice se připravuje strava ve čtyřech základních druzích (základní, nedráždivá, vegetariánská a muslimská) a v devíti druzích léčebné výživy. Ke změně způsobu stravování došlo z důvodu neodkladné rekonstrukce ústavní kuchyně, která je prováděna za provozu věznice. Schválená kapacita věznice je 1 100 odsouzených. Od počátku rekonstrukce byla denně v omezeném provozu vyvažována strava pro cca 1 040 odsouzených. K omezení vyvažování stravy pro osoby s jinými stravovacími návyky došlo po dohodě s vedením věznice a s vědomím nadřízených orgánů - Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky a Ministerstva spravedlnosti. Technologické podmínky v ústavní kuchyni po dobu její rekonstrukce vyvažování vegetariánské stravy neumožňovaly.
28. Následně žalovaná popsala, jak byly vyřízeny stížnosti, které si v souvislosti s neposkytováním vegetariánské stravy od 5. 11. 2018 podával žalobce i jeho rodinní příslušníci. Podstatou této části vyjádření bylo sdělení, že ve všech případech bylo konstatováno, že ze strany žalované nedošlo k porušení právních předpisů (včetně závěrů pověřeného státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové).
29. Žalobce se se stížností obrátil i na Veřejnou ochránkyni práv. Ta ve sdělení řediteli Věznici Valdice ze dne 28. ledna 2019 ocenila snahu věznice, která stěžovateli nabídla odebírání muslimské stravy, přičemž apelovala, aby v možné míře do ukončení rekonstrukce dále byl uzpůsoben jídelníček osobám s požadavkem vegetariánské stravy, zejména těmto odsouzeným nabídkou dle možností náhrady za masitou složku stravy (např. sýr či vejce, častěji podávané sójové maso apod.). V tomto sdělení Veřejné ochránkyně práv uvedla, že stěžovatel může využít i nákupu vhodných potravin ve vězeňské kantýně.
30. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem vyjádřila žalovaná přesvědčení, že vytykaným postupem vůči žalobci nedošlo k nezákonnému zásahu do jeho práv, protože vůči žalobci nebyl žalovanou učiněn žádný úkon, který by jej zavázal něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět, její jednání bylo zcela lege artis.

31. Žalovaná proto navrhla zamítnutí žaloby.

III. Jednání soudu

32. Při jednání soudu dne 3. 9. 2019 obě strany sporu v podstatě zopakovaly své argumenty obsažené v písemných podáních a zůstaly na svých stanoviscích.

IV. Skutkové a právní závěry krajského soudu

33. Krajský soud poté posoudil důvodnost žaloby v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí hlavy první a druhé dílu třetího s. ř. s. O věci usoudil následovně.
34. Pokud jde o skutkový stav věci, není o něm mezi účastníky řízení výraznějšího sporu. V tom podstatném, tedy že od 5. 11. 2018 do 3. 6. 2019 nebyla žalobci podávána ze strany žalované vegetariánská strava (tak jak bylo běžné před tímto termínem a po něm), se naprosto shodují. Stejně jako v tom, že důvodem tohoto postupu žalované byla skutečnost, že po tu dobu probíhala rekonstrukce vězeňské kuchyně. Ta dle žalované znemožnila přípravu vegetariánské stravy. Dle žalobce přes uvedenou rekonstrukci měl nárok na poskytování vegetariánské stravy, dle jeho názoru měla žalovaná povinnost zajistit mu ji jiným způsobem, třeba dovozem z jiných stravovacích zařízení. Právě v tom byla podstata jejich sporu, v tom spatřoval žalobce nezákonný zásah žalované vůči své sobě ve smyslu § 82 s. ř. s.
35. Pokud je o právní posouzení věci, aplikoval při něm krajský soud zejména ustanovení následujících právních předpisů a interních normativních aktů žalované:
36. Dle § 82 s. ř. s. *„Každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.“*
37. Podle § 2 odst. 1 zákona o VTOS *„trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti.“* Podle odst. 2 téhož ustanovení *„se s odsouzenými ve výkonu trestu musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.“*
38. Podle § 16 odst. 1 téhož zákona se *„odsouzeným se poskytuje pravidelná strava za podmínek a v hodnotách, které odpovídají požadavku udržení zdraví a přihlížejí k jeho zdravotnímu stavu, věku a obtížnosti vykonávané práce. V rozsahu, v jakém to umožňuje provoz věznice, se přitom přiblíží k požadavkům kulturních a náboženských tradic odsouzených.“*
39. Podle § 16 vyhlášky č. 345/1999 Sb. *„se odsouzenému, který vzhledem ke svému založení nebo přesvědčení nechce akceptovat běžné stravovací zvyklosti, se umožní pořizovat na vlastní náklady doplňkovou stravu, umožňují-li to podmínky ve věznici. Pokud je odsouzenému přiznána léčebná výživa, nesmí s ní být doplňková strava v rozporu.“*
40. Dle § 33 shora již citovaného NGŘ č. 30/2014 *„stravováním vězněných osob s jinými stravovacími návyky se rozumí stravování pro osoby, jejichž kulturní a náboženské tradice neumožňují konzumovat běžnou stravu.“* Podle odst. 2 této normy *„Osobám s jinými*

stravovacími návyky nebo osobám, které odmítají akceptovat běžné stravovací zvyklosti, může být poskytnuta strava, která není v rozporu s jejich vírou (založením, přesvědčením), na základě písemné žádosti těchto osob podané řediteli věznice a jen v případě, umožňují-li to podmínky věznice. Pokud je ošetřujícím lékařem přiznána léčebná výživa, může být strava respektující jiné stravovací návyky poskytnuta pouze za předpokladu, že její charakter nebo obsah není na základě písemného vyjádření nutričního terapeuta v rozporu s příslušnou léčebnou výživou stanovenou na základě indikace ošetřujícího lékaře.“ Podle odst. 3 téhož ustanovení se „podmínkami věznice se ve smyslu odstavce 2 rozumí

a) vybavení kuchyně vhodným technologickým zařízením,

b) kvalifikace personálu,

c) dostupnost odpovídajících surovin,

d) zajištění zdravotní nezávadnosti připravované stravy.“

41. Před samotným věcným posouzením případu krajský soud nejprve přezkoumal aktivní i pasivní legitimaci ve smyslu § 82 a § 83 s. ř. s. a přípustnost žaloby. Aktivní legitimace dle § 82 s. ř. s. svědčí každému, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech zásahem správního orgánu; určující skutečností pro vyslovení závěru o existenci aktivní legitimace na straně žalobce je tedy fakt tvrzení přímého zkrácení na právech zásahem správního orgánu, nikoli skutečnost, že k přímému zásahu do práv žalobce skutečně došlo (to je již otázkou pro posouzení žaloby v meritu).
42. Pokud jde o legitimaci pasivní, ustanovení § 83 s. ř. s. stanoví, že žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah. O identifikaci žalované není v souzené věci sporu, rozporována nebyla ani skutečnost, že v dané věci jí přináleželo postavení správního orgánu.
43. Co se týče podmínky včasnosti žaloby, vyplývající z § 84 odst. 1 s. ř. s., je i tato splněna. Žaloba byla totiž podána (15. 11. 2018) ve lhůtě dvou měsíců ode dne (5. 11. 2018), kdy žalobci přestala být žalovanou poskytována vegetariánská strava. Tedy ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o tvrzeném nezákonném zásahu.
44. Současně je zřejmé, že žalobce neměl proti tomuto zásahu žalované bezprostředně k dispozici žádný prostředek ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s. Na této skutečnosti nic nemění, že se obrátil se stížnostmi ohledně postupu žalované na Generální ředitelství vězeňské služby České republiky, na Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové i na Veřejnou ochránkyni práv. Dlužno dodat, že všechny tyto jeho žádosti byly řádně vyřízeny, ovšem s pro něho negativním závěrem.
45. Krajský soud dále konstatuje, že žalobce ve shodě s judikatorními závěry správních soudů (krajský soud odkazuje zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2014, č. j. 1 Afs 60/2014-48; všechna rozhodnutí správních soudů citovaná v tomto rozsudku jsou přístupná na www.nssoud.cz) upravit správně žalobní petit, pokud za situace, kdy po podání žaloby došlo k ukončení tvrzeného nezákonného zásahu, se domáhal deklarace nezákonnosti předmětného jednání žalované.
46. Potud tedy nemohl krajský soud žalobě nic vytknout. S názorem žalobce, že jednání žalované spočívající v tom, že mu v období od 5. 11. 2018 do 3. 6. 2019 neposkytovala vegetariánskou stravu, je nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s., se ale ztotožnit nemohl.

47. Krajský soud zohlednil, že zde existuje konstantní judikatura Evropského soudu pro lidská práva, v níž tento soud hledal odpověď na otázku, co je chráněno čl. 9 Úmluvy. Výsledkem je závěr, že svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání se netýká pouze náboženského přesvědčení v užším slova smyslu, ale i světonázoru, nahlížení na svět či přesvědčení jako takového, pokud splňují určité podmínky. A to aby dosahovaly určité míry přesvědčivosti, vážnosti, soudržnosti a důležitosti (viz např. rozsudek ze dne 6. 11. 2008 – věc *Leela Förderkreis e. V. a další proti Německu*). Zásady vegetariánské stravy pak takovým uceleným přesvědčením jsou. Nutno zdůraznit, že v posuzované věci nešlo ze strany žalobce o postup účelový či evidentně smyšlený. Je nepochybné, že žalobce se řídil zásadami vegetariánství již před nástupem trestu odnětí svobody.
48. Krajský soud vzal v úvahu i žalobcem zdůrazňovaný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. 12. 2010 – věc *Jakobski proti Polsku*. V něm šlo o situaci, kdy se odsouzený domáhal toho, aby mu věznice připravovala vegetariánské jídlo, které bylo v souladu s jeho náboženským přesvědčením (buddhismus). Soud v tomto případě uzavřel, že požadovaná strava nevyžaduje, aby bylo jídlo připravováno, vařeno či servírováno předepsaným způsobem, ani nevyžaduje žádné zvláštní výrobky. Věznice tak měla alespoň nabídnout jiný způsob stravování a s odsouzeným se zkusit dohodnout, aby se podařilo najít spravedlivou rovnováhu mezi zájmy věznice a zájmy odsouzeného.
49. V duchu uvedeného závěru rozhodl i Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 10. 4. 1998, sp. zn. II. ÚS 227/97, a to v případě osoby nacházející se ve vazební věznici, vyznávající židovské náboženství a požadující košer stravu. Ústavní soud dospěl k závěru, že věznice nezasáhla do žádného z ústavně garantovaných práv této osoby, pokud zajistila, že si sama může obstarat požadovanou stravu zvenku. Nebylo tedy povinností věznice, aby košer stravu zajišťovala ve své režii, neboť dle názoru Ústavního soudu svoboda vyznání jako taková obecně nevyžaduje pozitivní plnění ze strany státu.
50. Všechna uvedená soudní rozhodnutí tedy vycházejí z teze, že víra či přesvědčení „něco stojí“, přičemž nemůže být požadováno po veřejné moci, aby takové náklady nesla sama. Bylo shledáno dostačujícím, pokud je vězňům umožněno, aby si zajistily náhradní formu stravování (např. nákupem jídla a surovin ve věznici či jejich dovozem do věznice zvenčí).
51. V posuzované věci žalobce netvrdil, že by uvedené možnosti neměl. Tedy že by si nemohl koupit nemasité výrobky v kantýně věznice či že by mu bylo bráněno v tom, aby mu takové výrobky byly zasílány (např. členy rodiny). Nerozporoval ani tvrzení žalované, že těchto možností fakticky také užíval. V souvislosti s tím pouze namítal, že možnost nákupu potravin sice má, ale je to finančně náročné a že část finančních prostředků, které obdrží, je vždy použita na úhradu jeho dluhů.
52. Ani ze znění shora citovaných ustanovení § 16 odst. 1 zákona o VTOS, § 16 vyhlášky č. 345/1999 Sb. či § 33 NGR č. 30/2014 neplyne, že žalobci coby odsouzenému k výkonu trestu odnětí svobody vzniká právní nárok na to, aby mu věznice, v níž si trest odnětí svobody odpykává, poskytovala speciální (např. vegetariánskou) stravu. Poskytování té které speciální stravy odsouzeným je vždy podmíněno tím, že je umožňují provozní podmínky věznice, k nimž mimo jiné náleží (zcela pochopitelně a logicky) vybavení vězeňské kuchyně.
53. V přezkoumávané věci pak dle krajského soudu bylo prokázáno, že žalovaná, pokud jí to provozní stav vězeňské kuchyně umožňoval, žalobci bez jakýchkoliv problémů vegetariánskou stravu připravovala. Je rovněž nepochybné, že důvod, pro který musela

tuto praxi přerušit, spočíval v rekonstrukci kuchyně. Tedy v důvodu objektivní povahy, který přípravu vegetariánské stravy na určitou dobu znemožnil. V souvislosti s tím krajský soud zdůrazňuje, že od počátku bylo evidentní a zřejmé, že se jedná ze strany žalované o postup dočasný, který byl časově vázán na ukončení rekonstrukce kuchyně. Tato skutečnost se ostatně potvrdila, po odpadnutí této objektivní překážky žalovaná opět začala žalobci jím požadovanou stravu poskytovat.

54. Krajský soud rovněž nepřehlédl, že z obsahu žalovanou předložených podkladů plyne, že věznice se snažila se žalobcem o celé záležitosti jednat, věc mu vysvětlit a dospět k oboustranně přijatelnému konsenzu. Tím částečně bylo poskytování tzv. muslimské stravy. A, jak už bylo shora řečeno, žalobce měl možnost si nakupovat nemasité výrobky ve vězeňské kantýně a mohly mu být zasílány zvenčí.
55. S ohledem na shora citovaná znění předpisů, které danou problematiku v České republice upravují, i vzhledem ke shora uvedený judikatorním závěrům Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu, tak krajský soud uzavírá, že neshledal jednání žalované napadené touto žalobou nezákonným zásahem ve smyslu ustanovení § 82 s. ř. s., neboť se nejednalo o nezákonný zásah, v jehož důsledku by byl žalobce přímo zkrácen na svých právech. Žalovaná tímto postupem nezasáhla ani do žádného z ústavně garantovaných práv žalobce, která v žalobě namítal (viz shora).
56. Krajský soud považuje za vhodné přičinit, že (ačkoliv to pro jeho rozhodování v dané věci nemělo podstatnějšího významu) ke stejnému závěru dospěli na základě stížností žalobce i dozorující státní zástupce (viz jeho přípis z 11. 12. 2018) a Veřejná ochránkyně práv (viz její přípis z 28. 1. 2019).
57. Naposledy pak krajský soud dodává, že pro jeho rozhodnutí ve věci byly zcela irelevantní otázky spojené s problematikou žádostí žalobce o přemístění do jiné věznice a jejich vyřízení žalovanou, neboť tyto skutečnosti žalobce v žalobě za nezákonný zásah neoznačil.
58. Krajskému soudu tak nezbylo, než žalobu zamítnout pro její nedůvodnost dle § 87 odst. 3 s. ř. s.

V. Náklady řízení

59. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Dle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
60. Ve věci měla úspěch žalovaná, ta se však náhrady nákladů řízení při jednání soudu výslovně vzdala.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.)

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den

lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 3. září 2019

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu